

RAPPORT

GODKENDT AF ØKONOMI- OG REVISIONS-
UDVALGET 29. MARTS 2022

Anti-korrupsions- beretning 2021

INDHOLD

1	Indledning	3
2	Tværgående Røde Kors anti-korrupsionsindsatser	3
	2.1 Indkomne sager via klagefunktion	4
3	Anti-korrupsionsindsatser internationalt	4
	3.1 Uganda (opdatering)	5
	3.2 Zimbabwe (afsluttet)	5
	3.3 Zimbabwe (opdatering).....	5
	3.4 Zimbabwe (ny sag)	6
	3.5 Erfaringsopsamling fra de aktuelle sager i det internationale hjælpearbejde	6
4	Anti-korrupsionsindsatser nationalt.....	6
	4.1 Udmøntning af anti-korrupsionsholdningen i de lokale afdelinger i Røde Kors i Danmark.....	6
	4.2 Udmøntning af anti-korrupsionsholdningen i genbrugsbutikkerne	7
	4.3 Udmøntning af anti-korrupsionsholdningen i asylafdelingen	7
	4.4 Udmøntning af anti-korrupsionsholdningen i Ungdommens Røde Kors.....	8

1 INDLEDNING

Anti-korrupsionsberetningen for 2021 opsummerer, hvad Røde Kors i Danmark har gjort for at forhindre korrupsion og i de tilfælde, hvor korrupsion alligevel har fundet sted, at håndtere dette.

Røde Kors i Danmark definerer korrupsion som *misbrug af betroet magt for egen vindings skyld*. Det er en bred definition, som rummer alle former for korrupsion såsom misbrug af magt og midler, bestikkelse og at give eller modtage gaver eller tjenester.

Bekæmpelse af korrupsion står stærkt i organisationen. I 2013 vedtog hovedbestyrelsen to dokumenter, der begge stadfæster et fokus på aktivt at forebygge, bekæmpe og afdække alle former for korrupsion:

1. 'Røde Kors i Danmarks holdning til korrupsion'
2. 'Guideline for Preventing Corruption in the International Operations of the Danish Red Cross'.

Holdningspapiret og retningslinjerne er delt bredt i organisationen/operationen og med vores partnere i Danmark og internationalt.

Den overordnede koordinering af anti-korrupsion foregår i regi af Røde Kors i Danmarks integritetskomité, der refererer til ledergruppen. Komitéen har medlemmer fra landskontoret, herunder de operationelle afdelinger international afdeling, national afdeling, asylafdelingen og genbrug samt Ungdommens Røde Kors, og har økonomidirektøren som formand. I forhold til anti-korrupsionsområdet har komitéen særligt fokus på at sikre relevante og opdaterede politikker og procedurer i forhold til korrupsion og har en rådgivende rolle vedrørende implementering og compliance i forhold til Røde Kors i Danmarks holdning til korrupsion. Arbejdet med en årlig plan for arbejdet med anti-korrupsion herunder anti-korrupsionsberetningen og løbende opdatering af korrupsionssager ligger således i integritetskomitéen.

2 TVÆRGÅENDE RØDE KORS ANTI-KORRUPTIONSINDSATSER

Kendskab til holdninger samt til retningslinjer og procedurer er vigtig for arbejdet med anti-korrupsion.

I 2020 blev der rullet en ny Code of Conduct ud, der gælder alle ansatte i Røde Kors i Danmark både nationalt og internationalt. I forbindelse med implementeringen fik alle eksisterende medarbejdere tilsendt Code of Conduct til underskrift, hvilket alle gjorde. Alle nyansatte skriver under på Code of Conduct. Der er ikke modtaget nogen former for henvendelser vedrørende Code of Conduct i HR-sektionen siden implementeringen.

Røde Kors implementerede i foråret 2021 et forbedret system til Røde Kors' whistleblowerordning og den løbende administration af klager. Det nye whistleblowersystem har givet et samlet overblik over antal og typer af klager på tværs af afdelinger og kanaler. Samtidig giver systemet mulighed for løbende at følge status i klagebehandlingsprocessen og dermed fokus på rettidig opfølgning af klagerne.

Røde Kors i Danmarks internationale arbejde blev i 2018 certificeret under [Core Humanitarian Standards \(CHS\)](#), hvilket bl.a. betyder, at vi arbejder systematisk med at inddrage vores målgrupper i humanitære projekter og lever op til standarder for at sikre 'accountability' og kvalitet i vores internationale katastrofearbejde. Den årlige revisionsopfølgning i 2021 gav ikke anledning til større ændringer i

vores point på de ni CHS-forpligtelser. Revisor har udtalt, at de med rimelig sikkerhed kan sige, at vi fortsat har fokus på at have gode systemer og procedurer på plads for at beskytte vores målgrupper. I 2022 vil Røde Kors gennemgå en recertificering, hvilket er afslutningen på en fireårig CHS revisionscyklus samt begyndelsen på en ny revisionsperiode, der falder sammen med Røde Kors i Danmarks nye internationale strategi 'Ready to Act' 2022-2025.

2.1 Indkomne sager via klagefunktion

Siden idriftsættelsen af Røde Kors' whistleblowerordning i marts 2021 har landskontoret modtaget to klager via whistleblowersystemet på hjemmesiden, hvoraf den ene sag faldt uden for ordningen, da der er tale om et internt medarbejderforhold, som tidligere er behandlet af ledelsen. De to klager har givet os mulighed for at afprøve systemet og vores samarbejde med Kammeradvokaten.

Herudover er der siden marts 2021 modtaget 24 klager via andre kanaler. Disse er alle blevet håndteret og er afsluttet med undtagelse af en mistanke om korrupsion i udesystemet.

Størstedelen af klagerne betegnes som 'ikke alvorlige' og vedrører forhold blandt frivillige, adfærd blandt frivilligpersonale i Røde Kors-butikker samt behandling af personoplysninger om både frivillige og bidragsydere m.fl. Der har været enkelte klager over håndtering af ophør af frivillige samt alvorlige forhold som krænkende adfærd blandt frivillige i en afdeling og upassende opførsel fra en førstehjælpsinstruktør. Vores erfaring fra håndteringen af disse konkrete sager med Røde Kors-afdelingerne har givet anledning til en revidering af de interne forretningsgange for håndtering af klager, således at fordeling af ansvar mellem landskontoret og ledelsen i Røde Kors-afdelingen er blevet præciseret.

Der er i perioden modtaget 45 klager/henvendelser over modtagelse af sms, e-mail og opkald om anmodning om støtte til Røde Kors, herunder sprogbrug. Alle henvendelser er håndteret individuelt og afsluttet. Røde Kors i Danmark har i samme periode haft kontakt til over 1 million personer med opfordringer til økonomiske bidrag. I den sammenhæng betragtes antallet af klager over Røde Kors' fundraisingaktiviteter som lavt.

3 ANTI-KORRUPTIONSINDSATSER INTERNATIONALT

Røde Kors i Danmark har siden 2018 arbejdet på at styrke vores internationale landekontorer, blandt andet via tilstedeværelse af en stærkere, lokal finanskompetence i form af Country Finance Positions, der monitorerer og støtter vores partnere lokalt. I tillæg til løbende finansielle tilsyn fra finansdelegater fra vores regionalkontorer eller landskontoret, bidrager tilstedeværelsen på landekontorerne til en tættere lokalbaseret monitorering, kontrol og identifikation af risici og manglende compliance hos vores partnere. Denne indsats skal ses i lyset af, at Røde Kors primært arbejder i svære kontekster og skrøbelige lande.

I tråd med Røde Kors i Danmarks forpligtelse til at være åben og transparent opriðser beretningen aktuelle korrupsionssager; inklusive status, opfølgning og de forholdsregler, som er taget i de enkelte sager. Nogle af sagerne er rapporteret i tidligere beretninger, men er med igen med en opdatering. Således rapporteres her alle sager i denne rapport, både åbne, nye og lukkede i året.

Vi har i 2021 behandlet fire sager, der vedrører korrupsion eller mistanke om korrupsion i de Røde Kors- og Røde Halvmåne-selskaber, vi samarbejder med, hvoraf én af sagerne er ny i forhold til tidligere. I 2021 har Røde Kors i Danmark ikke registreret tab som følge af korrupsionssager.

3.1 Uganda (opdatering)

Uganda Røde Kors' daværende generalsekretær blev medio oktober 2013 arresteret og anmeldt af skattemyndighederne i Uganda for skatte- og momsunddragelser. Retssagen blev afsluttet i februar 2022, og den tidligere generalsekretær blev idømt en fængselsdom på syv år.

I 2015 blev det konstateret at svindlen, der knytter sig til projekter støttet af Røde Kors i Danmark, beløb sig til 759.168 kr. Der er tilbagebetalt 132.838 kr., men den oprindelige tilbagebetalingsplan er ikke blevet overholdt. I slutningen af 2018 indledte vi nye forhandlinger med Uganda Røde Kors om tilbagebetaling af det udestående beløb. Ungdommens Røde Kors har ligesom vi lidt et økonomisk tab i samarbejdet med Uganda Røde Kors. I 2019 overtog Røde Kors i Danmark gælden for Ungdommens Røde Kors på 1.004.615 kr. Regnskabsmæssigt blev beløbet hensat til tab i 2019. Der er i løbet af 2020 og 2021 ikke modtaget indbetalinger fra Uganda Røde Kors, men arbejdet med at få pengene tilbagebetalt pågår stadig.

3.2 Zimbabwe (afsluttet)

I slutningen af 2019 opdagede vi uregelmæssigheder vedrørende lønudbetalinger i Zimbabwe Røde Kors. Siden mistanken opstod, blev vores kontrol med de projekter, vi støtter, skærpet, således at alle betalinger bliver verificeret af Røde Kors i Danmarks medarbejdere både før og efter betaling.

I oktober 2021 udgav Det Internationale Forbund af Røde Kors- og Røde Halvmåne-selskaber (IFRC) deres undersøgelsesrapport med følgende konklusioner:

- 1) Påstanden om, at den øverste ledelse var involveret i omdirigering af lønmidler, er underbygget.
- 2) Påstanden om nepotisme og kammeratskab er underbygget, idet nære slægtninge til Zimbabwe Røde Kors' generalsekretær havde fem nøgleroller i organisationen, og tre medarbejdere havde tætte relationer til hinanden eller generalsekretærens familie.
- 3) Påstanden om at kvindelig medarbejders løn blev reduceret med op til 78 pct., da vedkommende nægtede at give efter for en leders krav om seksuelle tjenester, er uafklaret, da man ikke kunne få fat i whistlebloweren.

Rapporten konkluderer, at der er fundet misbrug og dårlig forvaltning af midler sted i forbindelse med lønudbetaling, men det kan ikke forbindes direkte til Røde Kors i Danmarks midler.

3.3 Zimbabwe (opdatering)

Der blev i 2013 indgået en aftale med Zimbabwe Røde Kors om tilbagebetaling af omkostninger på i alt 253.651 USD. Siden 2014 er der ikke modtaget afbetalinger, men i stedet er der modregnet i huslejebetaling vedr. Røde Kors i Danmarks kontor i landet. Modregning i husleje har siden 2017 ikke været tilstrækkelig til at opfylde tilbagebetalingsplanen i den oprindelige aftale.

Røde Kors i Danmark besluttede at lukke sit landekontor i 2021 og undersøge alternative måder at sikre støtte til sårbare og kriseramte mennesker i Zimbabwe på. Under forudsætning af, at Zimbabwe Røde Kors tager det fulde ansvar for konklusionerne i undersøgelsesrapporten og fremlægger en pålidelig og realistisk plan for at løse de centrale problemer, herunder udskiftning af nøglepersoner i ledelsen, kan Røde Kors i Danmark fortsætte med at yde målrettet teknisk støtte til Zimbabwe Røde Kors inden for udvalgte ekspertiseområder i 2022. Der forhandles en ny tilbagebetalingsplan, men vurderingen er, at selskabet har begrænsede evner til at honorere denne. Mellemværende var ved udgangen af 2020 opgjort til 1.213.269 kr. og blev hensat som tab i 2020-regnskabet. Arbejdet med at få pengene tilbagebetalt pågår fortsat.

3.4 Zimbabwe (ny sag)

Røde Kors i Danmark fik i august 2021 en henvendelse fra kriminalpolitiet i Zimbabwe om mistanke om økonomisk svindel foretaget af en tidligere Røde Kors i Danmark ansat i forbindelse med en whistleblowersag i Zimbabwe. Politiet bad Røde Kors i Danmark om at udlevere lønsedler for perioden 2007-2017. Under henvisning til GDPR-reglerne blev det besluttet ikke at udlevere pågældendes lønsedler, idet sagen betragtedes som en individuel sag mellem myndighederne i Zimbabwe og den anklagede medarbejder. Primo januar 2022 fik vi via IFRC oplyst, at Zimbabwes anti-korruption komité ligeledes er i gang med en undersøgelse. Det er derfor blevet besluttet at se på sagen igen.

3.5 Erfaringsopsamling fra de aktuelle sager i det internationale hjælpearbejde

I 2021 har Røde Kors i Danmark deltaget i kvartalsmøder med IFRC's kontor for intern revision og undersøgelser for at blive informeret om igangværende sagers status og eventuel opfølgning foretaget af IFRC. I november deltog udvalgte ansatte fra Røde Kors i Danmark i IFRC's årlige konference om forebyggelse af korruption i humanitære operationer med henblik på at lære om 1) juridiske implikationer, disciplinær proces 2) svig, korruption og efterforskning samt 3) forebyggelse af seksuel udnyttelse og misbrug, chikane.

Det kan konstateres, at der i 2021 har været få sager, som rapporteres til international afdeling via de etablerede kanaler, whistleblowerportalen og rapport@rodekors.dk. Der er derfor sat fokus på at briefe alle nyansatte i Røde Kors i Danmarks politikker og guidelines på følgende områder: anti-korruption, klagesystem og klageadgang, code of conduct, forebyggelse af krænkende adfærd og børnebeskyttelse. Som yderligere tiltag kan nævnes, at der er planlagt online træning om PSEAH (Protection from Sexual Exploitation, Abuse and Sexual Harassment) og bedrageri i 2022, som ledes af to eksperter fra IFRC's kontor for intern revision og undersøgelser.

4 ANTI-KORRUPTIONSINDSATSER NATIONALT

Nationalt håndteres indkomne sager både lokalt og centralt afhængig af sagens karakter og hvilken indgang til klagefunktionen, der benyttes. For at kvalitetssikre klagehåndteringen lokalt bistår national afdelings regionale udviklingskonsulenter afdelingsbestyrelser med håndteringen.

4.1 Udmøntning af anti-korruptionsholdningen i de lokale afdelinger i Røde Kors i Danmark

Økonomivejledningen er grundlaget for arbejdet med anti-korruption i foreningen. Vejledningen henvender sig til bestyrelserne og i særdeleshed til kassererne i Røde Kors-afdelingerne. Vejledningen angiver rammerne for god økonomistyring lokalt og er med til at understrege, at vi passer på pengene i Røde Kors.

I 2021 har landskontoret foretaget økonomiske tilsyn i ti afdelinger udvalgt af økonomi- og revisionsudvalget på baggrund af en indstilling fra landskontoret. Udvælgelsen er baseret på en risikovurdering og derudover blev et par afdelinger tilfældigt udvalgt. Tilsynene er både en vigtig mulighed for landsforeningen til at kunne føre tilsyn med økonomien i afdelinger i særlige risikosituationer, som for eksempel hastigt voksende økonomi eller udskiftninger på nøgleposter, og er også en understregning af, at landsforeningen har en 'vagthund'. På besøgene er forretningsgange for indregning af omsæt-

ning og omkostninger gennemgået, og der er påset dokumentation for væsentlige punkter i forretningsgangen. Derudover er der foretaget bilagskontrol af væsentlige bilag samt afstemning af udvalgte balanceposter.

Der blev i 2021 ikke fundet uregelmæssigheder i bogføringen, og alle afdelinger havde en fast forretningsgang for håndtering af omsætningen og omkostninger. I flere tilfælde sikrede disse forretningsgange dog ikke dobbeltgodkendelse af alle omkostninger, men der blev ikke fundet nogle faktiske fejl ved de udførte bilagstest. Der bliver fulgt op på at forbedre dette forhold. Den overordnede konklusion på de økonomiske tilsyn i 2021 er, at afdelingernes kontrolmiljøer er sunde og understøtter en korrekt regnskabsaflæggelse.

I forbindelse med aflæggelse af årsregnskabet for 2019 blev det opdaget, at en kasserer i en afdeling havde overført et større beløb til sig selv. Sagen er blevet anmeldt til politiet, og der er i foråret 2022 faldet dom i sagen. Sagen har været medvirkende til stramninger i økonomivejledningen til alle afdelinger, så risikoen for gentagelser er minimeret.

I 2020 er der i en anden afdeling konstateret et tilfælde, hvor afdelingens midler ikke er behandlet på betryggende vis. Blandt andet er der i et par tilfælde blevet udbetalt dobbelt løn for afholdte førstehjælpskurser. Sagen er efterforsket af politiet, og vedkommende har i 2021 indgået en afbetalingsordning med Røde Kors.

4.2 Udmøntning af anti-korruptionsholdningen i genbrugsbutikkerne

Med over 250 butikker, 10.000 frivillige og en omsætning på mere end 200 mio. kr. er genbrug en vigtig indtægtskilde for Røde Kors. Også i 2021 satte covid-19 sit præg på butikkerne med mange og skiftende retningslinjer fra myndighederne. Dette gav anledning til en række klager forårsaget af nedsat tolerance på såvel kunde- som frivilligsiden. Mundbindskrav, afspritning, vaccinationsstatus og coronapas skabte bekymringer og gav anledning til hårde ord i en del butikker. Et par enkelte sager eskalerede til vold, der blev politianmeldt. Konflikthåndtering blev på denne baggrund et af temaerne på årsmødet for genbrugsaktivitetsledere med henblik på at klæde butikkernes ledere bedre på til at håndtere og undgå eskalering af sådanne sager.

I 2021 er der indrapporteret om bortvisning af en håndfuld frivillige på baggrund af mistanke om berigelse af varer, der har været doneret til butikkerne. Dette er på niveau med foregående år.

4.3 Udmøntning af anti-korruptionsholdningen i asylafdelingen

Asylafdelingens regnskabsinstruks beskriver de retningslinjer og kontroller, der er sat i værk for at forhindre korruption i asylafdelingen. Regnskabsinstruksen indeholder klare retningslinjer for ansvarsfordeling i forhold til udgiftsforvaltning. Derudover beskrives hvilke kontroller, der føres med likvide midler på asylcentre og centralt, som samlet skal forhindre og/eller begrænse korruption.

Der er herudover udarbejdet procedurer for, hvorledes likvider skal håndteres og opbevares.

Der udføres kontroller i forbindelse med betalinger til kreditorer, manuelle bankoverførsler samt indbetalinger fra debitorer.

Udover de omfattende interne kontroller er asylafdelingen underlagt Udlændingestyrelsens tilsynsmyndighed. Hvor der udtages udgiftsområder til kontrol både i stikprøveform samt uanmeldte besøg på centrene i forhold til kontanthåndtering af beboerydelser.

Hovedkontoret kontrollerer asylcentrenes likvide beholdninger fast en gang månedligt ved at besøge centret og foretage fysisk optælling og afstemme beholdningerne over til finansbøgføringen. Asylafdelingen udfører herudover selv uanmeldte kasseeftersyn på de adresser, der håndterer væsentlige mængder af kontanter.

Der er ingen forhold at berette om i 2021 i asylafdelingen.

4.4 Udmøntning af anti-korruptionsholdningen i Ungdommens Røde Kors

Tværgående anti-korruptionsindsatser i Ungdommens Røde Kors

Ungdommens Røde Kors tilsluttede sig i april 2021 Røde Kors i Danmarks whistleblowerordning og herunder whistleblowerpolitik. Ordningen håndteres af Røde Kors og Ungdommens Røde Kors med bistand fra Kammeradvokaten. Whistleblowerordningen kan benyttes til at indberette alvorlige forhold eller mistanke om alvorlige forhold, herunder økonomisk kriminalitet, korruption, uberettiget brug af Ungdommens Røde Kors-midler og anden ulovlig adfærd. Ordningen kan bruges af både ansatte, frivillige, deltagere i aktiviteterne, samarbejdspartnere og alle andre. Indberetningsformularen ligger frit tilgængelig på urk.dk. Der er ikke modtaget korruptionssager via whistleblowerordningen i 2021.

Som en ekstra kontrolfunktion for Ungdommens Røde Kors' budgettering og regnskabsafklæggelse, har Ungdommens Røde kors i løbet af 2021 fortsat modtaget rådgivning og sparring fra Røde Kors' økonomi- og revisionsudvalg.

Anti-korruptionsindsatser og sager nationalt

De af URK's aktiviteter, der har en decentral økonomistyring, får særskilt økonomivejledning. Det drejer sig dels om fire lokalafdelinger, der hvert år får tilsendt en udførlig vejledning til udarbejdelse af årsregnskabet og dels om ferielejrafdelingen, hvor økonomivejledningen indgår som en del af ferielejrenes samlede håndbog. Vejledningerne henvender sig til de økonomiansvarlige i bestyrelsen og på de enkelte ferielejre. Økonomivejledningerne angiver rammerne for god økonomistyring og er med til at understrege, at vi passer på pengene i Ungdommens Røde Kors. For at sikre et godt kontrolmiljø ændrede Ungdommens Røde Kors i 2020 regnskabspraksis, så ferielejre og lokalafdelingerne med decentral økonomistyring blev fuldt integreret i det samlede årsregnskab. I løbet af 2021 blev der, særligt for ferielejrene, afholdt økonomikurser med fokus på at imødekomme det skærpede tilsyn.

I det nationale arbejde modtager Ungdommens Røde Kors løbende henvendelser om diverse forhold. I juli 2021 modtog sekretariatet to uafhængige klager fra to forskellige frivillige. Klagerne vedrørte begge ledelsen på de frivilliges respektive aktiviteter og omhandlede hhv. en klage over ubegrundet ekskludering og en klage over dårlig pausekultur. Forpersonskabet undersøgte sagerne, og fandt ikke anledning til at imødekomme klagerne med konkrete påtaler. De to frivillige og ledelsen på de respektive aktiviteter blev orienteret om processen og udfaldet. Ledelserne blev desuden orienteret om klagernes karakter. Begge klager blev indgivet uden om whistleblowerordningen.

Anti-korruptionsindsatser og sager internationalt

I det internationale arbejde opererer Ungdommens Røde Kors' i regi af Røde Kors i Danmark og følger således Røde Kors' procedurer og tiltag for at modvirke korruption og sikre et godt kontrolmiljø.

Der har ikke været forhold at indberette på det internationale område i 2021.